

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทสุดท้ายนี้ จะเป็นบทสรุปสาระสำคัญทั้งหมดในการวิจัย อันประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัยโดยสังเขป ตลอดจนการสรุปผลการวิจัย ข้ออภิปราย และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งสำรวจปัญหาในปัจจุบันของการใช้หลักสูตรนโยบายมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช 2518 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตการศึกษา 2 ยกเว้นโรงเรียนในโครงการมัธยมแบบประสม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าหมวด อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 2 จำนวน 8 โรงเรียน คือ โรงเรียนเบญจมราชูทิศ โรงเรียนสตรีปัตตานี "เคหะบัณฑิตยานุกูล" โรงเรียนโพธิ์คีรีราชศึกษา โรงเรียนสตรียะลา โรงเรียนนราธิวาส โรงเรียนสตรีนราธิวาส โรงเรียนสุโขทัย-ลค และโรงเรียนสตูลวิทยา ทั้งนี้ไม่นับโรงเรียนที่อยู่ในโครงการมัธยมแบบประสม ประชากรที่ใช้ในแต่ละโรงเรียนแยกออกเป็นประเภทได้ดังนี้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการหรือครูใหญ่ ผู้ช่วยฯ ฝ่ายปกครอง ผู้ช่วยฯ ฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยฯ ฝ่ายธุรการ โรงเรียนละ 4 คน รวมจำนวน 32 คน

1.2 หัวหน้าหมวดหรือหัวหน้าสาย 8 หมวดคือ ภาษาไทย สังคมศึกษา พละนาฏย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ศิลปศึกษา และ ศิลปปฏิบัติ โรงเรียนละ 8 คน เป็นจำนวน 64 คน

1.3 อาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาดังกล่าวทั้ง 8 หมวด โดยการเลือกผู้สอนอย่าง หมวดวิชาละ 2 คน ในแต่ละโรงเรียน เป็นจำนวนทั้งสิ้น 128 คน

1.4 เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ได้แก่ เจ้าหน้าที่แนะแนว เจ้าหน้าที่ทะเบียน เจ้าหน้าที่ วัสดุการศึกษา และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ในแต่ละโรงเรียนมีเจ้าหน้าที่ 4 คน รวมทั้งสิ้น 32 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม 14 ชุด ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัย การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย รายงาน และตำรา ตลอดจนข้อเสนอนแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญทางค่านหลักสูตร แบบสำรวจแต่ละชุดสร้างขึ้นสำหรับบุคคลากรแต่ละประเภทดัง ต่อไปนี้ คือ

แบบสำรวจชุดที่ 1	สำหรับผู้บริหารโรงเรียน
แบบสำรวจชุดที่ 2	สำหรับหัวหน้าหมวด 8 หมวด
แบบสำรวจชุดที่ 3-10	สำหรับอาจารย์ผู้สอนในหมวด 8 หมวด
แบบสำรวจชุดที่ 11	สำหรับเจ้าหน้าที่แนะแนว
แบบสำรวจชุดที่ 12	สำหรับเจ้าหน้าที่ทะเบียน
แบบสำรวจชุดที่ 13	สำหรับเจ้าหน้าที่วัสดุการศึกษา
แบบสำรวจชุดที่ 14	สำหรับเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

แบบสำรวจประกอบด้วย 3 ลักษณะ คือ แบบแรกเป็นแบบตรวจสอบ ในแต่ละข้อจะมี คำตอบให้เลือกไม่เท่ากัน และบางข้อผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่าหนึ่งคำตอบ แบบที่สองเป็น แบบประมาณค่า แต่ละข้อคำถามจะมีคำตอบให้เลือก 4 คำตอบ โดยดัดแปลงจากแบบประมาณ ค่าของ Likert คือมีปัญหาน้อยที่สุด น้อย มาก และมากที่สุด และบางข้อคือว่า โรงเรียนอาจไม่ปฏิบัติ จึงมีช่องไม่ปฏิบัติไว้ด้วย แบบที่สามคือ คำถามแบบปลายเปิด เป็น แบบสำรวจเพื่อให้ผู้ตอบเพิ่มเติมหรือระบุปัญหาที่พบในการใช้หลักสูตร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังโรงเรียนสังกัด กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2 อันมีโรงเรียนสตรีนราธิวาสและโรงเรียนสุโขทัย-ลพบุรี สำหรับโรงเรียนในจังหวัดปัตตานี โรงเรียนในจังหวัดยะลา โรงเรียนนราธิวาส และโรงเรียน สตูลวิทยา อาจารย์ผู้ทำการสอนในโรงเรียนเหล่านั้นนำแบบสอบถามไปจากกรุงเทพมหานครและ นำกลับมาส่งให้กับผู้วิจัยด้วยตนเอง สำหรับโรงเรียนที่ได้รับแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โรงเรียน ส่งกลับคืนถึงผู้วิจัยทางไปรษณีย์ จากแบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มประชากร 256 ฉบับ ปรากฏว่า

3.1 แจกผู้บริหารโรงเรียน 32 ชุด ได้รับคืนและใช้ได้ 29 ชุด คิดเป็นแบบ สอบถามที่ใช้ได้ร้อยละ 90.62

3.2 แจกหัวหน้าหมวด 64 ชุด ได้รับคืนและใช้ได้ 57 ชุด คิดเป็นแบบสอบ ถามที่ใช้ได้ร้อยละ 89.06

3.3 แจกอาจารย์ผู้สอน 128 ชุด ได้รับคืนและใช้ได้ 103 ชุด คิดเป็นแบบ สอบถามที่ใช้ได้ร้อยละ 80.46

3.4 แจกเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ 32 ชุด ได้รับคืนและใช้ได้ 32 ชุด คิดเป็น แบบสอบถามที่ใช้ได้ร้อยละ 100

รวมเป็นแบบสอบถามที่ได้รับคืน 221 ชุด ใช้ได้ 221 ชุด คิดเป็นแบบสอบถามที่ใช้ได้ ทั้งหมดร้อยละ 86.36

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้รับ และทำการวิเคราะห์ และเสนอเป็นตารางต่าง ๆ ในการวิเคราะห์เพื่อแปลความหมายนั้น ได้อาศัยหลักการทางสถิติ พื้นฐานคือ "ค่าร้อยละ" "ค่าเฉลี่ย" และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน"

4.1 หากำร้อยละในแบบสอบถามที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริหาร หัวหน้าหมวด อาจารย์ผู้สอน และเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ

4.2 หากความถี่และเอาคะแนนคิมมาเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง จาก แบบสอบถามในตอนที่ 2 ก. ของหัวหน้าหมวดและอาจารย์ผู้สอน

4.3 หากความถี่จากแต่ละระดับมาตราส่วนในแบบสอบถามตอนที่ 2 ของผู้บริหาร ตอนที่ 2 ข. ของหัวหน้าหมวดและอาจารย์ผู้สอน และตอนที่ 2 ก. ของเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. การเสนอข้อมูล โดยทั่วไปเสนอเป็นรูปตารางประกอบความเรียง และเสนอข้อมูล โดยวิธีการบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ผลของการวิจัย ผู้วิจัยสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มประชากรที่ตอบแบบสอบถาม
2. ปัญหาการใช้หลักสูตรของผู้บริหารโรงเรียน
3. ปัญหาการใช้หลักสูตรของหัวหน้าหมวดทั้ง 8 หมวด ในด้าน วิธีสอน สถานที่เรียน วิธีวัดผล วิธีการออกข้อสอบ วิธีการให้ระดับคะแนน และระดับปัญหาการใช้หลักสูตร
4. ปัญหาการใช้หลักสูตรของอาจารย์ผู้สอนทั้ง 8 หมวด ในด้าน วิธีสอน เอกสารที่เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร สถานที่ วัสดุและอุปกรณ์ วิธีวัดผล วิธีการออกข้อสอบ และระดับปัญหาการใช้หลักสูตร
5. ปัญหาการใช้หลักสูตรของเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน

ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มประชากรที่ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลที่จะกล่าวนี้ ประกอบด้วย วุฒิทางวิชาชีพ ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในการทำงาน และการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับงานในหน้าที่ตามหลักสูตรใหม่

วุฒิทางวิชาชีพ บุคลากรในโรงเรียน อันมี ผู้บริหาร หัวหน้าหมวด อาจารย์ผู้สอน และเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ร้อยละ 67.87 มีวุฒิในระดับปริญญาตรี และร้อยละ 5.43 เป็นวุฒิของผู้ได้ปริญญาโท ส่วนผู้ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีมีเพียงร้อยละ 26.70 เท่านั้น

ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในการทำงาน ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดส่วนมากดำรงตำแหน่งเป็นระยะเวลา 5 ปีขึ้นไป อาจารย์ผู้สอนและเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย ส่วนใหญ่เพิ่งเคยดำรง

ตำแหน่งปัจจุบันเป็นระยะเวลาไม่ถึงปี จากบุคลากรทั้งหมด บุคลากรที่ดำรงตำแหน่งต่ำกว่า 1 ปีมีถึงร้อยละ 34.84 รองลงมาคือบุคลากรที่ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีจำนวนร้อยละ 26.70 ส่วนบุคลากรที่ดำรงตำแหน่ง 3 - 5 ปีขึ้นไปมีร้อยละ 19.91 และร้อยละ 18.55 เป็นบุคลากรที่ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 1 - 3 ปี

การอบรมสัมมนา ส่วนใหญ่บุคลากรในโรงเรียนอันประกอบด้วยผู้บริหาร หัวหน้าหมวด อาจารย์ผู้สอน และเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ เคยได้รับการอบรม คิดเป็นจำนวนร้อยละ 52.49 อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ซึ่งมีจำนวนมากถึงร้อยละ 65.05 ไม่เคยได้รับการอบรมหรือประชุมเกี่ยวกับหลักสูตรใหม่ แต่หัวหน้าหมวดและเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ เคยได้รับการอบรม

ปัญหาการใช้หลักสูตรของผู้บริหารโรงเรียน

ระดับปัญหาการใช้หลักสูตรของผู้บริหารโรงเรียนในเขตการศึกษา 2 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา มีความเห็นว่า ความเพียงพอของหนังสือหลักสูตรและเอกสารชุดคู่มือประกอบหลักสูตร มีปัญหามากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 3.16 ปัญหาที่รองลงมาคือ ความเพียงพอของจำนวนบุคลากรที่จะรับผิดชอบงานด้านต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 3.10 ความสอดคล้องของหลักสูตรหมวดวิชาชีพที่มีต่อความต้องการของนักเรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 3.06 และการจัดโปรแกรมการเรียนให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 2.85

ปัญหาการใช้หลักสูตรของหัวหน้าหมวดวิชาต่าง ๆ 8 หมวด

ขอขยายที่จะกล่าวในเรื่องปัญหาการใช้หลักสูตรของหัวหน้าหมวดวิชา 8 หมวด จะคลุมในเรื่อง

1. วิธีสอน
2. สถานที่เรียน
3. วิธีวัดผล
4. วิธีออกข้อสอบ
5. วิธีการให้ระดับคะแนน
6. ระเบียบปัญหาการใช้หลักสูตร
7. โครงการปรับปรุง

หมวดวิชาภาษาไทย

1. วิธีสอน วิธีสอนที่หัวหน้าหมวดแนะนำให้อาจารย์ผู้สอนใช้มากที่สุดคือ การแบ่งกลุ่มคนคว่ำ รองลงมาคือ การสอนแบบบรรยาย และการให้ท่องจำ
เป็นที่น่าสังเกตว่า ในหมวดวิชาภาษาไทยนี้ ไม่มีหัวหน้าหมวดคนใดแนะนำวิธีการสอนแบบการปฏิบัติการในห้องทดลอง การสาธิต และการสอนแบบสืบสวนสอบสวน
2. สถานที่เรียน ความเห็นของหัวหน้าหมวดเกี่ยวกับสถานที่เรียนที่อาจารย์ในหมวดวิชาภาษาไทยใช้สอนมากที่สุดคือ ห้องเรียน
3. วิธีวัดผล การสอบข้อเขียนแบบอัตนัยและปรนัย เป็นวิธีวัดผลที่หัวหน้าหมวดแนะนำให้อาจารย์ผู้สอนใช้มากที่สุด รองลงมาคือการสังเกต การสอบปากเปล่า และการตรวจผลงาน
4. วิธีออกข้อสอบ ความเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยเกี่ยวกับวิธีออกข้อสอบคือ ทุกคนมีความเห็นเหมือนกันว่า อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ออกข้อสอบเอง
5. วิธีการให้ระดับคะแนน ในหมวดวิชาภาษาไทย อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ให้ระดับคะแนนมากที่สุด รองลงมาคือ อาจารย์ผู้สอนและหัวหน้าหมวดวิชาเป็นผู้ให้ระดับคะแนน
6. ระเบียบปัญหาการใช้หลักสูตร หัวหน้าหมวดมีความเห็นว่า ความเพียงพอของจำนวนอาจารย์กับจำนวนวิชาที่เปิดสอนในหมวด และความเพียงพอของแบบเรียนของนักเรียนในหมวดมีปัญหามากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตเท่ากับ 3.12 ส่วนการจัดหาอุปกรณ์การสอนที่

จำเป็นเพื่อใช้ในแต่ละรายวิชา การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทางด้านการวิชาการของหมวดวิชาเป็น ปัญหาการรองลงมา มีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตเท่ากับ 3.00

7. โครงการปรับปรุงในหมวด หัวหน้าหมวดเสนอโครงการปรับปรุงไว้ดังนี้

7.1 ควรเตรียมอาจารย์ ประมวลการสอน โครงการสอน และตารางเรียน

ให้มีเพียงพอกับวิชาที่เปิดสอนในหมวด

7.2 ควรมีการอบรมอาจารย์ที่สอนในหมวดเกี่ยวกับหลักสูตรใหม่

7.3 ควรปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับพัฒนาการและความสนใจของ นักเรียน

7.4 ควรกำหนดอัตราเวลาให้พอเหมาะกับเนื้อหา

7.5 ทางกรมวิชาการควรชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์การเรียน การสอน ตำราเรียน และหนังสืออ่านนอกเวลา

7.6 แบบเรียน หนังสืออ่านประกอบการเรียนการสอน ควรจัดพิมพ์ก่อน ประกาศใช้หลักสูตร

7.7 ควรเตรียมสถานที่เรียน ห้องสมุด ให้เพียงพอก่อนใช้หลักสูตรใหม่

7.8 ควร เปิดรายวิชาภาษาและวัฒนธรรมถิ่นใหม่ เนื้อหาและรายละเอียด มากกว่าที่มีอยู่

หมวดวิชาสังคมศึกษา

1. วิธีสอน วิธีสอนที่หัวหน้าหมวดแนะนำให้อาจารย์ในหมวดใช้มากที่สุดคือ การแบ่ง กลุ่มคนคว้า รองลงมาคือ การบรรยาย การศึกษานอกสถานที่ และการอภิปราย

วิธีสอนแบบการปฏิบัติการในห้องทดลอง การฝึกปฏิบัติ การแสดงบทบาทสมมุติ และการให้ท่องจำ หัวหน้าหมวดมิได้แนะนำให้ใช้ปฏิบัติ

2. สถานที่เรียน สถานที่เรียนที่อาจารย์ในหมวดใช้มากที่สุดคือ ห้องโสตทัศนศึกษา โรงพลศึกษา และห้องปฏิบัติการทางคหกรรม

3. วิธีวัดผล วิธีวัดผลที่หัวหน้าหมวดสังคมศึกษาแนะนำให้อาจารย์ผู้สอนใช้มากที่สุดคือ การตรวจผลงาน รองลงมาคือการสังเกต รองลงมาเป็นอันดับ 3 คือ การสอบข้อเขียนแบบปรนัย และการสอบข้อเขียนแบบอัตนัยและปรนัย

4. วิธีการออกข้อสอบ ในหมวดวิชาสังคมศึกษาใช้วิธี อาจารย์ผู้สอนออกข้อสอบเองมากที่สุด

5. วิธีการให้ระดับคะแนน การให้ระดับคะแนนในหมวดวิชาสังคมศึกษา ใช้วิธี ครูผู้สอนเป็นผู้ให้ระดับคะแนนมากที่สุด

6. ระดับปัญหาการใช้หลักสูตร หัวหน้าหมวดสังคมศึกษามีความเห็นจำ ความเพียงพอของเวลากับเนื้อหาในแต่ละรายวิชาที่หลักสูตรกำหนดให้สอน ความเพียงพอของจำนวนครูกับจำนวนวิชาที่เปิดสอนในหมวด และความเพียงพอของแบบเรียนของนักเรียนในหมวดวิชา มีปัญหามากที่สุดซึ่งมีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตเท่ากับ 3.29 ส่วนปัญหารองลงมาได้แก่ การจัดหาอุปกรณ์การสอนที่จำเป็นเพื่อใช้ในแต่ละรายวิชา มีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตเท่ากับ 3.00 และการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทางค่านิยมของหมวดวิชา มีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตเท่ากับ 2.80

7. โครงการปรับปรุงในหมวด หัวหน้าหมวดเสนอแนะโครงการปรับปรุงดังต่อไปนี้

7.1 ควรเตรียมจำนวนอาจารย์ให้พอเพียงกับวิชาที่เปิดสอน

7.2. เปิดให้มีการอบรมบุคลากรที่ทำการสอนวิชาสังคมศึกษา

7.3 ควรกำหนดอัตราเวลาให้พอเหมาะกับเนื้อหาวิชา

7.4 ควรมีอุปกรณ์การสอน ตำราเรียน และหนังสืออ่านประกอบ ให้เพียงพอ กับรายวิชาที่สอนในหมวด

7.5 ปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้ตรงกับความเป็นจริงในปัจจุบัน

หมวดวิชาพลานามัย

1. วิธีสอน วิธีสอนที่หัวหน้าหมวดวิชาพลานามัยแนะนำให้อาจารย์ผู้สอนใช้มากที่สุดคือ การฝึกทักษะ และการฝึกปฏิบัติ รองลงมาคือการบรรยาย และการสาธิต

2. สถานที่เรียน สถานที่ที่อาจารย์ในหมวดวิชาใช้ได้แก่ ห้องเรียน ห้องประชุม และสนาม
3. วิธีวัดผล หัวหน้าหมวดแนะนำให้อาจารย์ผู้สอนใช้วิธีการสังเกตและการสอบภาคปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาคือ การตรวจผลงานและการสอบข้อเขียนปรนัย
4. วิธีการออกข้อสอบ ในหมวดวิชาพละนามัย หัวหน้าหมวดมีความเห็นเกี่ยวกับวิธีออกข้อสอบเหมือนกับหมวดคือ อาจารย์ผู้สอนออกข้อสอบเอง
5. วิธีการให้ระดับคะแนน การให้ระดับคะแนนแก่นักเรียนในแต่ละรายวิชา ส่วนใหญ่อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ให้ระดับคะแนน
6. ระดับปัญหาการใช้หลักสูตร หัวหน้าหมวดมีความเห็นว่า ระดับที่มีปัญหามากที่สุดคือ ความเพียงพอของจำนวนอาจารย์กับจำนวนวิชาที่เปิดสอนในหมวด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตเท่ากับ 3.00 ปัญหารองลงมาคือ การเปิดวิชาเลือกในหมวดวิชา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตเท่ากับ 2.86 และความเพียงพอของแบบเรียนของนักเรียนในหมวดวิชา มีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตเท่ากับ 2.71
7. โครงการปรับปรุงในหมวด หัวหน้าหมวดเสนอแนะดังต่อไปนี้
 - 7.1 ควรให้มีจำนวนอาจารย์เพียงพอกับวิชาที่เปิดสอนในหมวด
 - 7.2 ควรปรับปรุงเนื้อหาวิชาสู่ศึกษาไม่ให้ซ้ำซ้อนกับหมวดวิทยาศาสตร์ และมีสาระมากขึ้น
 - 7.3 ควรจัดสถานที่ สนาม อุปกรณ์การสอน ตำรา แบบเรียน และหนังสืออ่านประกอบให้เพียงพอ
 - 7.4 ควรจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น
 - 7.5 ควรให้แต่ละกลุ่มโรงเรียนจัดหลักสูตร หรือประมวลการสอน หมวดวิชาพละนามัยเอง

หมวดวิชาวิทยาศาสตร์

1. วิธีสอน หัวหน้าหมวดแนะนำวิธีสอนให้อาจารย์ใช้มากที่สุดคือ การปฏิบัติการในห้องทดลอง รองลงมาคือ การศึกษานอกสถานที่ และการสาธิต
2. สถานที่เรียน อาจารย์ผู้สอนใช้ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ห้องเรียน
3. วิธีวัดผล หัวหน้าหมวดแนะนำให้อาจารย์ที่สอนในหมวดใช้วิธีการตรวจผลงาน และการสอบข้อเขียนอัตนัยและปรนัยมากที่สุด รองลงมาคือ การสังเกต และการสอบภาคปฏิบัติ
4. วิธีการออกข้อสอบ หัวหน้าหมวดมีความเห็นว่า วิธีออกข้อสอบที่อาจารย์ใช้มากที่สุดคือ อาจารย์ผู้สอนออกข้อสอบเอง
5. วิธีการให้ระดับคะแนน การให้ระดับคะแนนในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ให้ระดับคะแนนมากที่สุด
6. ระดับปัญหาการใช้หลักสูตร หัวหน้าหมวดมีความเห็นว่า ความเพียงพอของแบบเรียนของนักเรียนในหมวดวิชา มีปัญหามากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 2.88 ปัญหารองลงมาคือ การจัดหาอุปกรณ์การสอนที่จำเป็นเพื่อใช้ในแต่ละรายวิชา มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 2.75 ความเพียงพอของจำนวนครูกับจำนวนวิชาที่เปิดสอนในหมวดมีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 2.62 และความเพียงพอของงบประมาณที่ได้รับในการดำเนินงานในหมวด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 2.62
7. โครงการปรับปรุงในหมวด หัวหน้าหมวดเสนอแนะดังนี้คือ
 - 7.1 ควรมีตำราเรียน หนังสืออ่านประกอบ และหนังสือค้นคว้าให้พอเพียง
 - 7.2 กรมสามัญศึกษาควรจัดงบประมาณพิเศษในเรื่องอาคารสถานที่เรียน ห้องปฏิบัติการและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน
 - 7.3 ควรให้อาจารย์มีโอกาสอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรใหม่ในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์
 - 7.4 ควรให้อาจารย์สอนเฉพาะในหมวดวิชา และชั่วโมงสอนไม่ควรมากเกินไป

หมวดวิชาคณิตศาสตร์

1. วิธีสอน หัวหน้าหมวดแนะนำวิธีสอนให้อาจารย์ใช้มากที่สุดคือ การฝึกทักษะ รองลงมาคือ การแก้ปัญหา และการฝึกปฏิบัติ
2. สถานที่เรียน อาจารย์ในหมวดวิชาคณิตศาสตร์ใช้ห้องเรียน ห้องศิลปะศึกษา และห้องปฏิบัติการทางคหกรรม มากที่สุด
3. วิธีวัดผล วิธีที่หัวหน้าหมวดแนะนำอาจารย์ในหมวดใช้มากที่สุดคือ การตรวจผลงาน วิธีที่ใช้มากรองลงมาคือ การสอบข้อเขียนอัตนัย และการสอบข้อเขียนปรนัย
4. วิธีการออกข้อสอบ หัวหน้าหมวดมีความเห็นว่า วิธีออกข้อสอบที่อาจารย์ใช้มากที่สุดคือ วิธีที่อาจารย์ผู้สอนออกข้อสอบเอง
5. วิธีการให้ระดับคะแนน การให้ระดับคะแนนแก่นักเรียนในแต่ละรายวิชาในหมวดวิชาคณิตศาสตร์ กระทำโดย อาจารย์ผู้สอนให้ระดับคะแนน
6. ระดับปัญหาการใช้หลักสูตร หัวหน้าหมวดวิชามีความเห็นว่า ระดับที่เป็นปัญหา มากที่สุดคือ ความเพียงพอของจำนวนอาจารย์กับจำนวนวิชาที่เปิดสอนในหมวด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมัธยิม เลขคณิตเท่ากับ 3.14 ปัญหารองลงมาคือ ความเพียงพอของงบประมาณที่ได้รับในการดำเนินงาน ในหมวดมีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตเท่ากับ 3.00 การจัดหาอุปกรณ์การสอนที่จำเป็นเพื่อใช้ในแต่ละรายวิชา มีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตเท่ากับ 2.83 และการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทางด้านวิชาการ ของหมวดวิชา มีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตเท่ากับ 2.67
7. โครงการปรับปรุงในหมวด หัวหน้าหมวดวิชาเสนอแนะดังต่อไปนี้
 - 7.1 ไม่ควรให้อาจารย์ผู้สอนมีชั่วโมงสอนมากเกินไป
 - 7.2 ควรมีการอบรมอาจารย์ในหมวดให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรใหม่
 - 7.3 ควรมีหลักสูตรประมวลการสอน โครงการสอน ตำราที่ใช้ในการสอนล่วงหน้าก่อนใช้หลักสูตร และมีให้เพียงพอกับผู้ใช้เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรใหม่

หมวดวิชาภาษาอังกฤษ

1. วิธีสอน หัวหน้าหมวดวิชาแนะนำให้อาจารย์ในหมวดใช้วิธีสอนแบบการแบ่งกลุ่มค้นคว้า และการฝึกทักษะ มากที่สุด รองลงมาคือการบรรยาย และการให้ท่องจำ
2. สถานที่เรียน อาจารย์ในหมวดภาษาอังกฤษใช้ห้องเรียนมากที่สุด
3. วิธีวัดผล วิธีที่หัวหน้าหมวดวิชาแนะนำให้อาจารย์ผู้สอนใช้มากที่สุดคือ การสอบปากเปล่า รองลงมาคือ การตรวจผลงาน และการสอบข้อเขียนปรนัย
4. วิธีการออกข้อสอบ หัวหน้าหมวดมีความเห็นว่าอาจารย์ผู้สอนในหมวดภาษาอังกฤษส่วนมากใช้วิธี อาจารย์ผู้สอนออกข้อสอบเอง
5. วิธีการให้ระดับคะแนน อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ให้ระดับคะแนนเอง
6. ระดับปัญหาการใช้หลักสูตร หัวหน้าหมวดมีความเห็นว่า ระดับที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ ความเพียงพอของแบบเรียนของนักเรียนในหมวดมีค่าเฉลี่ยมัธยิม เลขคณิตเท่ากับ 3.25 ปัญหารองลงมาตามลำดับคือ ความเพียงพอของเวลากับเนื้อหาในแต่ละรายวิชาที่หลักสูตรกำหนดให้สอน และการจัดหาอุปกรณ์การสอนที่จำเป็นเพื่อใช้ในแต่ละรายวิชา ต่างมีค่าเฉลี่ยมัธยิม เลขคณิตเท่ากับคือ 2.88 ส่วนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทางด้านวิชาการของหมวดวิชา ความเพียงพอของงบประมาณที่ได้รับในการดำเนินงานในหมวดวิชา ความเข้าใจของครูที่จะปฏิบัติตามหลักสูตรในหมวดวิชา และความสอดคล้องของประมวลการสอนกับหลักสูตรในแต่ละรายวิชา ต่างมีค่าเฉลี่ยมัธยิม เลขคณิตอยู่ในระดับ 2.50
7. โครงการปรับปรุงในหมวด หัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษเสนอแนะโครงการปรับปรุงดังต่อไปนี้
 - 7.1 ควรมีการอบรมอาจารย์ผู้สอน
 - 7.2 ควรมีสถานที่โดยเฉพาะ และอุปกรณ์การสอนในหมวด จากงบประมาณพิเศษที่ได้จากกระทรวงศึกษาธิการ
 - 7.3 แบบเรียน หนังสืออ่านนอกเวลา หนังสืออ่านประกอบ และหนังสือค้นคว้า ควรจัดพิมพ์ไว้ล่วงหน้า และจัดส่งไปล่วงหน้ายังโรงเรียนที่จะต้องใช้หลักสูตรใหม่

7.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มที่เลือกเรียนแต่ละโปรแกรม ไม่ควรมีจำนวนมาก

หมวดวิชาศิลปศึกษา

1. วิธีสอน วิธีการสอนที่หัวหน้าหมวดแนะนำให้อาจารย์ในหมวดสอนมากที่สุดคือ วิธีการฝึกปฏิบัติ ส่วนวิธีการสาธิต และการบรรยาย เป็นวิธีสอนที่ได้รับการแนะนำรองลงมา
2. สถานที่ อาจารย์ผู้สอนใช้ห้องศิลปศึกษาและโรงฝึกงานมากที่สุด
3. วิธีวัดผล หัวหน้าหมวดแนะนำอาจารย์ที่สอนในหมวดใช้วิธีการตรวจผลงาน และการสอบภาคปฏิบัติมากที่สุด การสังเกต การสอบข้อเขียนปรนัย และการสอบข้อเขียนอัตนัยและปรนัย เป็นวิธีวัดผลที่ใช้มากรองลงมา
4. วิธีการออกข้อสอบ หัวหน้าหมวดมีความเห็นว่า อาจารย์ในหมวดวิชาศิลปศึกษาใช้วิธี อาจารย์ผู้สอนออกข้อสอบเอง
5. วิธีการให้คะแนน หัวหน้าหมวดให้ความเห็นว่าอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ให้ระดับคะแนนมากที่สุด
6. ระดับปัญหาการใช้หลักสูตร หัวหน้าหมวดให้ความเห็นว่า ความเพียงพอของจำนวนอาจารย์กับจำนวนวิชาที่เปิดสอนในหมวด มีปัญหามากที่สุด มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตอยู่ในระดับ 3.00 ปัญหารองลงมาคือ ความเพียงพอของงบประมาณที่ได้รับในการดำเนินงานในหมวด ความเพียงพอของเวลากับเนื้อหาในแต่ละรายวิชาที่หลักสูตรกำหนดให้สอน และการเปิดสอนรายวิชาต่าง ๆ ตามโปรแกรมต่างมีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 2.86 ส่วนการจัดอุปกรณ์การสอนที่จำเป็นเพื่อใช้ในแต่ละรายวิชา มีมัชฌิมเลขคณิตอยู่ในระดับ 2.71
7. โครงการปรับปรุงในหมวด หัวหน้าหมวดเสนอโครงการปรับปรุงหมวดวิชาศิลปศึกษาดังต่อไปนี้
 - 7.1 ควรมีอุปกรณ์สำหรับใช้ในหมวดเพียงพอ
 - 7.2 ควรมีสถานที่เรียนโดยเฉพาะของหมวดศิลปศึกษาเป็นเอกเทศ
 - 7.3 แบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ หนังสือค้นคว้า ควรมีให้เพียงพอ
 - 7.4 อาจารย์ผู้สอนที่มีความเข้าใจหลักสูตรใหม่ควรจัดให้เพียงพอ

หมวดวิชาชีพหรือศิลปปฏิบัติ

1. วิธีสอน วิธีสอนที่หัวหน้าหมวดแนะนำให้อาจารย์ที่สอนในหมวดใช้มากที่สุด คือ การฝึกปฏิบัติ รองลงมาคือ การบรรยาย และการปฏิบัติการในห้องทดลอง
2. สถานที่เรียน อาจารย์ใช้โรงฝึกงานและห้องปฏิบัติการทางคหกรรมมากที่สุด รองลงมาคือห้องศิลปศึกษา
3. วิธีวัดผล วิธีที่หัวหน้าหมวดวิชาแนะนำให้อาจารย์ผู้สอนในหมวดใช้มากที่สุดคือ การตรวจผลงาน และการสอบภาคปฏิบัติ รองลงมาคือ การสอบข้อเขียนอัตนัย และปรนัย
4. วิธีการออกข้อสอบ หัวหน้าหมวดมีความเห็นว่า ในหมวดวิชาศิลปปฏิบัติอาจารย์ผู้สอนใช้วิธี อาจารย์ผู้สอนออกข้อสอบเอง
5. วิธีการให้ระดับคะแนน การให้ระดับคะแนนในแต่ละรายวิชากระทำโดย อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ให้ระดับคะแนนมากที่สุด รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่วัดผลเป็นผู้ให้ระดับคะแนน และมีคณะกรรมการของโรงเรียน
6. ระดับปัญหาการใช้หลักสูตร หัวหน้าหมวดมีความเห็นว่า ระดับที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ การเปิดสอนรายวิชาต่าง ๆ ตามโปรแกรมซึ่งมีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 3.20 ที่เป็นปัญหารองลงมาคือ ความเพียงพอของงบประมาณที่ได้รับในการดำเนินงานในหมวด มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 3.00 ระดับที่มีปัญหาเท่ากันคือ การเปิดวิชาเลือกในหมวดวิชา ความเพียงพอของจำนวนครูกับจำนวนวิชาที่เปิดสอนในหมวดและการจัดหาอุปกรณ์การสอนที่จำเป็นเพื่อใช้ในแต่ละรายวิชาที่มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตอยู่ในระดับ 2.80 และการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทางด้านวิชาการของหมวดวิชาซึ่งมีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 2.67
7. โครงการปรับปรุงในหมวด หัวหน้าหมวดเสนอแนะโครงการปรับปรุงหมวดวิชาศิลปปฏิบัติดังนี้
 - 7.1 ควรมีการเตรียมอาจารย์ที่มีวุฒิเฉพาะ ประมวลการสอน เอกสารประกอบการสอน และอุปกรณ์ ตลอดจนโรงฝึกงานให้เพียงพอ
 - 7.2 หนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน ควรให้เหมือนกันทุกแห่งในเขตการศึกษา 2

7.3 การปรับปรุงเวลาที่ทำการสอนในภาคปฏิบัติ

ปัญหาการใช้หลักสูตรของอาจารย์ผู้สอนทั้ง 8 หมวดวิชา

ในเรื่องนี้จะกล่าวถึงเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. วิธีสอน
2. เอกสารเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร
3. สถานที่เรียน
4. วัสดุและอุปกรณ์
5. วิธีวัดผล
6. วิธีการออกข้อสอบ
7. ระเบียบปัญหาการใช้หลักสูตร

หมวดภาษาไทย

1. วิธีสอน อาจารย์ผู้สอนในหมวดใช้ การบรรยายมากที่สุด รองลงมาคือ การแบ่งกลุ่มค้นคว้า และการอภิปราย

เป็นที่น่าสังเกตว่า ในหมวดภาษาไทยนี้ อาจารย์ที่สอนไม่ได้ใช้วิธีการสอนแบบการปฏิบัติการในห้องทดลอง การสาธิต และการสอนแบบสืบสวนและสอบสวน

2. เอกสารเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ปรากฏว่า หนังสืออ่านประกอบของหมวด ยังไม่มีเลย ส่วนเอกสารที่อยู่ในระดับ "มีแต่ไม่พอ" ได้แก่ หนังสืออ่านประกอบ ประมวลการสอนหลักสูตร แบบเรียน คู่มือหลักสูตร คู่มือการประเมินผลการเรียน และโครงการสอน เอกสารที่กล่าวมานี้เรียงตามลำดับจากมากมาหาน้อย

3. สถานที่เรียน อาจารย์ที่สอนมีความเห็นว่า ห้องปฏิบัติการทางภาษายังไม่มีเลย ไม่มีอาจารย์คนใดให้ความเห็นว่า สถานที่เรียนในหมวดนี้ "มีเพียงพอ"

4. วัสดุและอุปกรณ์ อาจารย์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า โรงเรียนไม่มีวัสดุอุปกรณ์ดังต่อไปนี้คือ ทุนจำลอง สไลด์ และ แผ่นภาพใช้กับเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ ส่วนเทพและเครื่องเล่นเทพ และแผ่นเสียงและเครื่องเล่นแผ่นเสียงอยู่ในระดับ "มีแต่ไม่เพียงพอ"

5. วิธีวัดผล อาจารย์มีความเห็นว่า การตรวจผลงานใ้มากที่สุด รองลงมาคือ การสอบข้อเขียนอัทนัย และปรนัย และการสังเกต

6. วิธีการออกข้อสอบ วิธีออกข้อสอบของอาจารย์ผู้สอนในหมวดภาษาไทยส่วนมากใช้วิธี ครูผู้สอนออกข้อสอบเอง

7. ระดับปัญหาการใช้หลักสูตร ในหมวดภาษาไทย อาจารย์ที่สอนมีความเห็นว่า ระดับที่เป็นปัญหาที่สุดคือ หลักสูตรกำหนดให้มีการฝึกทักษะทั้ง 4 ในช่วงโมง "การใช้ภาษา" ทุกคาบ เวลา มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 3.38 รองลงมาคือ ความเพียงพอของหนังสืออ่านประกอบ ในวิชาวรรณคดีของนักเรียนที่ห้องสมุดจัดบริการให้ และการประเมินผลให้ครบทั้ง 4 ทักษะในวิชาภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตอยู่ในระดับ 3.00 ความเพียงพอของเวลาที่จะให้นักเรียนค้นคว้า มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 2.93 เนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรกับเวลาที่ใช้สอน มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 2.92 และการที่หลักสูตรใหม่มีใ้แบ่งเนื้อหาวิชาวรรณคดีในวิชาภาษาไทยที่เป็นวิชาบังคับออกเป็นแต่ละรายวิชาอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 2.86

หมวดวิชาสังคมศึกษา

1. วิธีสอน วิธีสอนที่อาจารย์ผู้สอนใ้มากที่สุดคือ การบรรยาย และการแบ่งกลุ่มค้นคว้า รองลงมาคือ การอภิปราย และการศึกษานอกสถานที่

2. เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตร ปรากฏว่า ส่วนใหญ่คู่มือการประเมินผลการเรียน ยังไม่มีเลย สำหรับแบบเรียน หลักสูตร ประมวลการสอน คู่มือหลักสูตร และโครงการสอน อยู่ในระดับมีแต่ยังไม่เพียงพอ

3. สถานที่เรียน อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ห้องสังคมศึกษาอยู่ในระดับยังไม่เพียงพอ

4. วัสดุและอุปกรณ์ ภาพยนตร์ फिल्मสตริป เทปและเครื่องเล่นเทป สไลด์ หุ่นจำลอง ยังไม่มีเลย สำหรับแผนที่ ลูกโลก มีแต่ไม่เพียงพอ
5. วิธีวัดผล อาจารย์ที่สอนส่วนใหญ่นิยมใช้การตรวจผลงาน ส่วนการสอบข้อเขียน อัดนัยและปรนัย เป็นวิธีที่ใช้มากรองลงมา
6. วิธีการออกข้อสอบ วิธีการออกข้อสอบที่อาจารย์ผู้สอนใช้มากที่สุด คือ อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ออกข้อสอบเอง
7. ระดับปัญหาการใช้หลักสูตร อาจารย์ที่สอนในหมวดมีความเห็นว่า ความเพียงพอของเวลาที่จะให้นักเรียนค้นคว้า เป็นปัญหามากที่สุดซึ่งมีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตอยู่ในระดับ 3.15 ปัญหารองลงมาคือ เนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ใช้หลักสูตรกับเวลาที่ใช้สอน มีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตอยู่ในระดับ 3.08 วิธีจักระดับคะแนนมีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตอยู่ในระดับ 2.89 การตรวจข้อสอบและการจักระดับคะแนนให้เสร็จตามกำหนดมีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตเท่ากับ 2.78 และการหาหลักฐานในสังคมมาใช้ในการสอนวิชาสังคมศึกษา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตอยู่ในระดับ 2.7

หมวดวิชาพลานามัย

1. วิธีสอน การบรรยาย เป็นวิธีสอนที่อาจารย์ในหมวดพลานามัยใช้มากที่สุด รองลงมาคือ การฝึกทักษะและการฝึกปฏิบัติ
2. เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตร ปรากฏว่า ส่วนใหญ่คู่มือการประเมินผลการเรียน ยังไม่มี สำหรับหนังสืออ่านประกอบหลักสูตร แบบเรียน คู่มือหลักสูตร และประมวลการสอน อาจารย์ที่สอนมีความเห็นว่า มีแต่ยังไม่เพียงพอ
3. สถานที่เรียน อาจารย์ที่สอนในหมวดส่วนใหญ่มีความเห็นว่า โรงพลศึกษาไม่มีเลย สำหรับสนามและสนามบาสเกตบอลมีแต่ไม่เพียงพอ
4. วัสดุและอุปกรณ์ หุ่นจำลอง และสไลด์ ส่วนมากไม่มีเลย สำหรับอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการฝึกกีฬา อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการฝึกกรีฑา และโต๊ะบิงปอง อาจารย์ผู้สอนมีความเห็นว่า มีแต่ยังไม่เพียงพอ

5. วิธีวัดผล วิธีที่อาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาพลานามัยใช้มากที่สุดคือ การสังเกต การสอบภาคปฏิบัติ และการสอบข้อเขียนปรนัย วิธีที่ใช้มากรองลงมาคือ การตรวจผลงาน และการสอบข้อเขียนอัตนัยและปรนัย

6. วิธีการออกข้อสอบ ปรากฏว่า อาจารย์ผู้สอนออกข้อสอบเองทั้งหมด

7. ระดับปัญหาการใช้หลักสูตร อาจารย์ที่สอนมีความเห็นว่าระดับที่มีปัญหามากที่สุดคือ การเปิดวิชาบังคับเลือก และวิชาเลือกในหมวดพลานามัยให้ถูกต้องและเหมาะสมกับจำนวนบุคลากร และความเพียงพอของระยะเวลาที่จะให้นักเรียนค้นคว้า ต่างมีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตอยู่ในระดับ 2.83 ส่วนความเพียงพอของวัสดุอุปกรณ์และเครื่องกีฬาในแต่ละรายวิชาที่เปิดสอนซึ่งมีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตอยู่ในระดับ 2.67 เป็นปัญหามากและรองลงมา

หมวดวิชาวิทยาศาสตร์

1. วิธีสอน การปฏิบัติการในห้องทดลองและการสาธิต เป็นวิธีสอนที่อาจารย์ผู้สอนใช้มากที่สุด ส่วนการบรรยาย การแบ่งกลุ่มค้นคว้า และการฝึกปฏิบัติ เป็นวิธีสอนที่ใช้มากรองลงมา

2. เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนในหมวดมีความเห็นส่วนใหญ่ว่าหนังสืออ่านประกอบ แบบเรียน หลักสูตร และโครงการสอน มีแต่ไม่เพียงพอ

3. สถานที่เรียน อาจารย์ผู้สอนมีความเห็นว่า ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ และห้องเรียนที่มีโต๊ะสาธิต มีแต่ยังไม่เพียงพอ

4. วัสดุและอุปกรณ์ ในคานเครื่องมือและวัสดุสำหรับทดลองฟิสิกส์และเครื่องมือ และวัสดุสำหรับทดลองชีววิทยา อาจารย์ผู้สอนเสนอว่า มีแต่ยังไม่เพียงพอ

5. วิธีวัดผล วิธีที่อาจารย์ผู้สอนในหมวดนี้ใช้มากที่สุดคือ การสังเกต การสอบข้อเขียนปรนัย และการสอบข้อเขียนอัตนัยและปรนัย

เป็นที่น่าสังเกตว่า การวัดผลแบบการสอบปากเปล่า ไม่มีอาจารย์ผู้สอนคนใดใช้เลย

6. วิธีการออกข้อสอบ ส่วนใหญ่อาจารย์ผู้สอนให้ความเห็นว่า อาจารย์ผู้สอนออกข้อสอบเอง

7. ระดับปัญหาการใช้หลักสูตร การตรวจสอบและการจัดระดับคะแนนให้เสร็จตามกำหนด เป็นระดับที่อาจารย์ผู้สอนมีความเห็นว่า มีปัญหามากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตอยู่ในระดับ 3.00 ปัญหารองลงมาคือ ความเพียงพอของเวลาที่จะให้นักเรียนค้นคว้า ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตอยู่ในระดับ 2.77 ความเป็นลำดับต่อเนื่องของเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ในแต่ละรายวิชา และการใช้เครื่องมือประกอบการสอนวิทยาศาสตร์ ซึ่งต่างมีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตอยู่ในระดับ 2.50

หมวดวิชาคณิตศาสตร์

1. วิธีสอน การแก้ปัญหาเป็นวิธีการสอนที่อาจารย์ในหมวดใช้มากที่สุด รองลงมาคือ การบรรยาย และการฝึกทักษะ
2. เอกสารเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่แสดงความเห็นว่า ในหมวดนี้ โครงการสอนยังไม่มี สำหรับหนังสืออ่านประกอบ หลักสูตร และคู่มือหลักสูตร มีแต่ไม่เพียงพอ
3. สถานที่เรียน ความเห็นของอาจารย์ผู้สอนในหมวดเกี่ยวกับเรื่องห้องคณิตศาสตร์มีเป็นจำนวนเท่ากันในด้าน "ไม่เพียงพอ" และ "มีแต่ไม่เพียงพอ"
4. วัสดุและอุปกรณ์ ที่เป็นปัญหามากคือ แผนภาพใช้กับเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ फिल्मสตริป และสไลด์ อาจารย์ผู้สอนให้ความเห็นว่า วัสดุอุปกรณ์ที่กล่าวมานี้ยังไม่เพียงพอ ส่วนรูปทรงเรขาคณิตต่าง ๆ อาจารย์ส่วนใหญ่ตอบว่ามีแต่ไม่เพียงพอ
5. วิธีวัดผล วิธีที่อาจารย์ในหมวดใช้มากที่สุดคือ การตรวจผลงาน และการสอบข้อเขียนอัตนัยและปรนัย ส่วนการสอบข้อเขียนอัตนัยและการสอบข้อเขียนปรนัยเป็นวิธีวัดผลที่ใช้มากรองลงมา
6. วิธีออกข้อสอบ ในหมวดคณิตศาสตร์ใช้วิธีการออกข้อสอบโดยอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ออกข้อสอบเอง ส่วนการออกข้อสอบโดยมีคณะกรรมการของโรงเรียนออกข้อสอบมีบ้าง
7. ระดับปัญหาการใช้หลักสูตร ที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ ความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อให้เกิดปัญหาในการเลือกเรียนแต่ละรายวิชา มีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตใน

ระดับ 3.21 ปัญหารองลงมาคือ การเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมในการสอนวิชาคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยมัธยฐานเลขคณิตอยู่ในระดับ 2.83 การตรวจข้อสอบและการจัดระดับคะแนนให้เสร็จตามกำหนดมีค่าเฉลี่ยมัธยฐานเลขคณิตเท่ากับ 2.75 และความเพียงพอของเวลาที่ใช้ในการตรวจงานของนักเรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมัธยฐานเลขคณิตอยู่ในระดับเท่ากับ 2.73

หมวดภาษาอังกฤษ

1. วิธีสอน วิธีสอนที่อาจารย์ผู้สอนใช้มากที่สุดคือ การฝึกทักษะ ส่วนการฝึกปฏิบัติการบรรยาย และการแบ่งกลุ่มค้นคว้า เป็นวิธีสอนที่ใช้มากรองลงมา
2. เอกสารเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร อาจารย์ผู้สอนมีความเห็นว่า คู่มือหลักสูตรไม่มีเลย สำหรับคู่มือหลักสูตร หนังสืออ่านประกอบ และแบบเรียน มีแต่ไม่เพียงพอ
3. สถานที่เรียน อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ลงความเห็นว่า ห้องปฏิบัติการทางภาษายังมีไม่เพียงพอ
4. วัสดุและอุปกรณ์ ปรากฏว่า แผ่นภาพที่ใช้กับเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะและฟิล์มสตริป ยังไม่มีเพียงพอ สำหรับเทปและเครื่องเล่นเทป และแผ่นเสียงและเครื่องเล่นแผ่นเสียง มีแต่ไม่เพียงพอ
5. วิธีวัดผล การสอบข้อเขียนอัตนัยและปรนัย เป็นวิธีที่อาจารย์ผู้สอนใช้มากที่สุด วิธีวัดผลที่ใช้มากรองลงมาคือ การตรวจผลงาน การสังเกต และการสอบข้อเขียนปรนัย
6. วิธีการออกข้อสอบ ส่วนใหญ่อาจารย์ผู้สอนออกข้อสอบเอง สำหรับวิธีมีคณะกรรมการของกลุ่มโรงเรียนออกข้อสอบ มีใช้บ้าง
7. ระดับปัญหาการใช้หลักสูตร ครูผู้สอนมีความเห็นว่า ระดับที่มีปัญหามากที่สุดคือ ความเพียงพอของเวลาที่จะให้นักเรียนค้นคว้า และการประเมินผลให้ครบทั้ง 4 ทักษะในวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งต่างมีค่าเฉลี่ยมัธยฐานเลขคณิตอยู่ในระดับ 2.93 ปัญหามากรองลงมาคือ ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรในหมวดภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ยมัธยฐานเลขคณิตเท่ากับ 2.71 การเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมในการสอนวิชาภาษาอังกฤษ และการจัดเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งต่างมีค่าเฉลี่ยมัธยฐานเลขคณิตในระดับ 2.64

หมวดวิชาศิลปศึกษา

1. วิธีสอน การฝึกปฏิบัติ และการฝึกทักษะ เป็นวิธีสอนที่อาจารย์ผู้สอนในหมวดใช้มากที่สุด รองลงมาคือ การสาธิตและการบรรยาย
2. เอกสารเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร คู่มือการประเมินผลการเรียนและแบบเรียน ส่วนมากไม่มีเลย แต่โครงการสอนส่วนมากมีมากพอ
3. สถานที่เรียน ห้องศิลปศึกษา และห้องดนตรีส่วนมากไม่มีเลย
4. วัสดุและอุปกรณ์ ปรากฏว่า หุ่นจำลองยังไม่มีเลย ส่วนเครื่องดนตรี เครื่องบันทึกเสียงหรือเครื่องเล่นแผ่นเสียง และวัสดุที่ใช้สำหรับฝึกวิชาศิลปศึกษา ต่างอยู่ในระดับมีแต่ไม่เพียงพอ
5. วิธีวัดผล อาจารย์ผู้สอนในหมวดใช้วิธี การสอบภาคปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาคือ การตรวจผลงาน และการสังเกต
6. วิธีการออกข้อสอบ อาจารย์ผู้สอนในหมวดส่วนใหญ่แสดงความเห็นว่า มีคณะกรรมการของโรงเรียนออกข้อสอบ
7. ระดับปัญหาการใช้หลักสูตร อาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาศิลปศึกษามีความเห็นว่า การเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมในการสอนวิชาชีพ การเปิดสอนวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่น และการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ต่างมีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตอยู่ในระดับ 2.75 เป็นปัญหามากที่สุด ปัญหารองลงมาคือ ความเพียงพอของเวลาที่จะให้นักเรียนฝึกปฏิบัติในแต่ละรายวิชามีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตเท่ากับ 2.50

หมวดวิชาศิลปปฏิบัติ

1. วิธีสอน วิธีสอนซึ่งอาจารย์ผู้สอนในหมวดศิลปปฏิบัติใช้มากที่สุดคือ การฝึกปฏิบัติ วิธีสอนที่ใช้มากรองลงมาคือ การสาธิต การบรรยาย และการฝึกทักษะ
2. เอกสารเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร คู่มือการประเมินผลการเรียน ส่วนมากยังไม่มี สำหรับเอกสารที่มีแต่ไม่เพียงพอคือ หนังสืออ่านประกอบ ประมวลการสอน และโครงการสอน แต่คู่มือหลักสูตร และแบบเรียนอยู่ในระดับมีเพียงพอ

3. สถานที่เรียน อาจารย์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า โรงฝึกงาน มีแต่ยังไม่เพียงพอ
4. วัสดุและอุปกรณ์ ปรากฏว่า เรือนเพาะชำ ห้องปฏิบัติการในรายวิชาที่เปิดสอน เครื่องมือปฏิบัติภายในรายวิชาที่เปิดสอน ส่วนมากมีแต่ไม่เพียงพอ ส่วนความเห็นของอาจารย์ผู้สอนในเรื่องเครื่องจักรกล และเครื่องมือโรงงาน ไม่มีอาจารย์ผู้ใดตอบว่ามีเพียงพอ
5. วิธีวัดผล การตรวจผลงาน เป็นวิธีวัดผลที่อาจารย์ผู้สอนในหมวดใช้มากที่สุด รองลงมาคือ การสอบข้อเขียนอรรถนัย และการสอบข้อเขียนปรนัย
6. วิธีการออกข้อสอบ วิธีที่อาจารย์ผู้สอนใช้มากที่สุดคือ อาจารย์ผู้สอนออกข้อสอบเอง
7. ระดับปัญหาการใช้หลักสูตร การให้การสนับสนุนของผู้บริหารต่อการเปิดสอนวิชาชีวะในโรงเรียน ครูผู้สอนมีความเห็นว่า เป็นระดับที่มีปัญหามากที่สุด ซึ่งต่างมีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 3.00 ที่เป็นปัญหารองลงมาคือ การนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 2.70 และการเปิดวิชาชีวะต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 2.60

ปัญหาการใช้หลักสูตรของเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน

เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน หมายถึง เจ้าหน้าที่แนะแนว เจ้าหน้าที่ทะเบียน เจ้าหน้าที่วัดผล และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

ปัญหาการใช้หลักสูตรของเจ้าหน้าที่แนะแนว เจ้าหน้าที่แนะแนวมีความเห็นว่า ระดับปัญหาการใช้หลักสูตรที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ ความเพียงพอของจำนวนบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการแนะแนวมีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 3.38 ปัญหากรองลงมาคือ การศึกษาเกี่ยวกับวิชาชีวะในประเทศไทยของท่านเพื่อช่วยในการแนะแนว ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 3.25 การจัดเวลาเพื่อให้การแนะแนวสำหรับนักเรียน มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 3.17 และการจัดสถานที่เฉพาะในการให้บริการแนะแนวนักเรียน ปัญหาที่เกิดจากอุปสรรคในการให้ความร่วมมือในการแนะแนว และความเข้าใจเกี่ยวกับสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอนในระดับอุดมศึกษา ต่างมีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตอยู่ในระดับ 3.00

ปัญหาอื่น ๆ ที่เจ้าหน้าที่แนะแนวระบุเพิ่มเติมมีดังนี้

1. บุคลากรที่มีความรู้ในคำแนะนำยังไม่เพียงพอ
2. อาจารย์แนะแนวต้องทำหน้าที่สอนในวิชาอื่น ๆ ทำให้ใช้เวลาในคำแนะนำไม่ได้เต็มที่
3. เอกสาร วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ใช้ในการแนะแนวยังไม่เพียงพอ
4. นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการแนะแนว
5. ไม่มีงบประมาณสำหรับการแนะแนว

ปัญหาการใช้หลักสูตรของเจ้าหน้าที่ทะเบียน เจ้าหน้าที่ทะเบียนแสดงความคิดเห็นว่า ความเพียงพอของบุคลากรที่ทำงานทะเบียน เป็นระดับปัญหามากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตเท่ากับ 3.25 ระดับปัญหาที่มากรองลงมาคือ ความรู้ความเข้าใจของท่านเกี่ยวกับงานทะเบียนที่ต้องปฏิบัติตามหลักสูตรใหม่ มีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตเท่ากับ 3.12 ระยะเวลาที่ใช้ในการลงทะเบียน มีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตคือ 2.71 และแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่ใช้ในงานทะเบียนโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิตเท่ากับ 2.63

ปัญหาอื่น ๆ ที่เจ้าหน้าที่ทะเบียนระบุเพิ่มเติมคือ

1. บุคลากรที่ทำหน้าที่ในงานทะเบียน มีไม่เพียงพอ เจ้าหน้าที่ทะเบียนต้องทำงานทางค้ำสอนด้วย
2. เจ้าหน้าที่ทะเบียนไม่มีประสบการณ์ทางค้ำสอน
3. หัวข้อสัมมนาที่ทางกรมวิชาการจัดขึ้นไม่สัมพันธ์กับงานทะเบียนที่ทำ
4. ระเบียบการเกี่ยวกับการกรอกแบบฟอร์มในเอกสารประเมินผลที่กระทรวงศึกษาธิการออก ไม่เป็นระเบียบการเกี่ยวกับที่ทางกลุ่มโรงเรียนตกลงกัน
5. นักเรียนไม่มีความเข้าใจวิธีการลงทะเบียน นักเรียนจึงมีปัญหาเกี่ยวกับทางทะเบียน

ปัญหาการใช้หลักสูตรของเจ้าหน้าที่วัดผล ระดับปัญหาการใช้หลักสูตร เจ้าหน้าที่วัดผลมีความเห็นว่า ความเพียงพอของจำนวนบุคลากรที่ทำงานด้านการวัดผลมีปัญหามากที่สุด มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 2.62 ปัญหารองลงมาคือ ความชัดเจนของระเบียบการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตอยู่ในระดับ 2.50

ปัญหาอื่น ๆ ที่เจ้าหน้าที่วัดผลระบุเพิ่มเติมคือ

1. เจ้าหน้าที่ทางวัดผลที่มีความรู้และประสบการณ์มีจำนวนไม่เพียงพอ
2. เจ้าหน้าที่วัดผลมีชั่วโมงสอนมากเกินไป
3. สถานที่ อุปกรณ์การวัดผล และคู่มือเอกสารการวัดผล มีไม่เพียงพอ
4. ควรมีมาตรฐานกลางในการวัดผลแต่ละวิชาในกลุ่มโรงเรียน
5. นักเรียนไม่ได้รับความยุติธรรมจากการวัดผลเกี่ยวกับการไม่ได้เข้าสอบและสอบตก ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้กำหนด

ปัญหาการใช้หลักสูตรของเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ระดับปัญหาการใช้หลักสูตร เจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีความเห็นว่า ความเพียงพอของบุคลากรที่ทำงานห้องสมุดมีปัญหามากที่สุด มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 2.88 ปัญหารองลงมาคือ การจัดบริการห้องสมุดให้เหมาะสมกับหลักสูตรใหม่ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตอยู่ในระดับ 2.80 ขนาดของห้องสมุดต่อจำนวนผู้ใช้มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 2.75 และจำนวนหนังสือประกอบการเรียนตามหลักสูตรใหม่มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตอยู่ในระดับ 2.71

ปัญหาอื่น ๆ ที่เจ้าหน้าที่ห้องสมุดระบุเพิ่มเติมคือ

1. ห้องสมุดคับแคบเกินไป
2. นักเรียนไม่เข้าใจวิธีการใช้หนังสือในห้องสมุด
3. ครูไม่ชอบใช้ห้องสมุดและไม่สนับสนุนให้นักเรียนใช้เท่าที่ควร
4. เจ้าหน้าที่มีเวลาทำงานน้อยเพราะต้องสอนด้วย

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปความซ้ำซ้อนของปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช 2518 ของผู้บริหาร หัวหน้าหมวด อาจารย์ผู้สอน และเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในเขตการศึกษา 2 กรมสามัญศึกษา ดังต่อไปนี้คือ

1. ความเพียงพอของบุคลากร โรงเรียนขาดบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านต่าง ๆ ทุกฝ่าย ผู้บริหาร หัวหน้าหมวด ครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ มีความเห็นตรงกันว่า ความเพียงพอของจำนวนบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านต่าง ๆ มีปัญหามากที่สุด ในด้านอาจารย์ผู้สอน ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรม ทำให้มีผลเสียต่อการใช้หลักสูตรใหม่ กล่าวคือ อาจารย์ผู้สอนประสบปัญหาอย่างมากในด้านการตรวจข้อสอบและการจัดระดับคะแนนให้เสร็จตามกำหนด เป็นปัญหาที่อาจารย์ทุกหมวดลงความเห็นว่ามีปัญหามากที่สุด รองลงมาคือ ความเพียงพอของเวลาที่จะให้นักเรียนฝึกปฏิบัติในแต่ละรายวิชา และการเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมในการสอน การสอนส่วนใหญ่ของอาจารย์ยังนิยมการสอนแบบบรรยาย

2. สถานที่เรียน โรงเรียนทุกแห่งในเขตการศึกษา 2 ประสบปัญหาเกี่ยวกับสถานที่เฉพาะสำหรับใช้ในการเรียนการสอนเฉพาะหมวด หรือใช้เพื่อให้บริการ ส่วนใหญ่ของ หัวหน้าหมวดเกือบทุกหมวดวิชาลงความเห็น ว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาในหมวดต้องใช้ห้องเรียนในการสอนนักเรียน อาจารย์ผู้สอนเองก็ให้ความเห็นว่า ห้องเฉพาะสำหรับหมวดวิชาที่สอนยังไม่มีหรือถ้ามีก็ยังไม่เพียงพอ ครูจึงต้องใช้ห้องเรียนหรือห้องประชุมเป็นส่วนใหญ่ สำหรับเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องใช้ห้องเฉพาะในการให้บริการ ก็ไม่มีห้องให้ใช้หรือถ้ามีเช่น ห้องสมุด ก็มีขนาดไม่พอเหมาะกับจำนวนผู้ใช้บริการ

3. เอกสารประกอบการใช้หลักสูตร ปรากฏว่า เอกสารเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรส่วนมากมีแต่ไม่เพียงพอ ที่เป็นปัญหามากสำหรับอาจารย์ผู้สอน และหัวหน้าหมวดทุกหมวดคือ การขาดแคลนคู่มือประเมินผล โครงการสอน ประมวลการสอน แบบเรียน และหนังสืออ่านประกอบ เป็นต้น

4. วัสดุและอุปกรณ์ อาจารย์ผู้สอนยังขาดแคลนอุปกรณ์ที่จะใช้ประกอบการสอนเกือบทุกหมวดวิชา อาจารย์ในทุกหมวดมีความเห็นว่าโรงเรียนมีความต้องการวัสดุอย่างมาก รองลงมาคือ फिल्मสตริป เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ก็ประสบปัญหาค้นวัสดุและอุปกรณ์เช่นกัน เช่น พิมพ์ดีด หนังสือค้นคว้าในห้องสมุด และตู้เก็บเอกสาร เป็นต้น

5. งบประมาณ งบประมาณที่ได้รับในหมวดต่าง ๆ ไม่มี ทำให้เกิดความกระเทาะกระเทือนต่อการสอนของอาจารย์ผู้สอน และการให้บริการของเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ เพราะไม่สามารถจัดหา

อุปกรณ์และวัสดุที่ต้องใช้ในการสอนและการให้บริการได้

6. เนื้อหาของหลักสูตร. จัดไม่สอดคล้องกับเวลา บางหมวดจัดหลักสูตรมีเนื้อหามาก ทำให้ไม่ทันกับเวลาที่กำหนดให้ บางหมวดวิชาอาจารย์ผู้สอนก็ไม่อาจสอนให้จบภายใน 1 ภาคเรียนได้ เช่น วรรณคดีไทย การประพันธ์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ เป็นต้น

7. การประเมินผล. อาจารย์ผู้สอนไม่มีความรู้ในด้านการประเมินผล ประกอบกับคู่มือในการประเมินผลในเขตการศึกษา 2 ยังขาดแคลนมาก จึงทำให้อาจารย์ผู้สอนทุกหมวดประสบปัญหาค่านี้นี้มาก

การอภิปรายผลการวิจัย

การที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2518 ทำให้ทางโรงเรียนมีเวลาในการเตรียมตัวเพียง 3 เดือนก่อนที่โรงเรียนเปิด¹ การเตรียมครู เอกสาร คู่มือการสอน การประเมินผลการเรียน แบบฟอร์มและตารางต่าง ๆ ตลอดจนสิ่งจำเป็นที่จะต้องใช้ในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรยังไม่พร้อมและเพียงพอ เป็นเหตุก่อให้เกิดปัญหาในการใช้หลักสูตรใหม่ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหัน อาจขาดขบวนการและวิธีการที่ถูกต้องในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร กล่าวคือ กระทรวงศึกษาธิการดำริให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร พ.ศ.2503 โดยตั้งคณะอนุกรรมการวิเคราะห์หลักสูตร พ.ศ.2503 ขึ้น คณะอนุกรรมการชุดนี้ใช้เวลาศึกษาประมาณ 1 ปี แล้วจัดทำรายงานเสนอคณะกรรมการดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร

¹ สุวรรณ จันทร์สม, "โรงเรียนกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร", เอกสารประกอบการอบรมหัวหน้าวิชาและอาจารย์ทุกคนที่สอน ม.ศ.4-5 ของโรงเรียนในส่วนกลางกลุ่มโรงเรียนที่ 3 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พีระพินา, 2518), หน้า 20 - 25.

จากแนวทางที่คณะอนุกรรมการได้เสนอแนะเมื่อต้นปี พ.ศ.2515 ทำให้กระทรวงศึกษาธิการสามารถประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษา พ.ศ.2518 จากการเปลี่ยนแปลงอย่างกระทันหัน โดยความเห็นชอบของผู้บริหารเพียงฝ่ายเดียว เป็นการแย้งกับข้อเสนอแนะของ เอกวิทย์ ณ ถลาง ที่ว่าการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรควรให้บุคลากรหลาย ๆ ฝ่ายเข้ามามีบทบาทร่วมในการร่างหลักสูตรด้วย บุคลากรที่กล่าวถึงนี้ได้แก่ ผู้บริหาร นักการศึกษา นักจิตวิทยา หัวหน้าหมวด อาจารย์ และประชาชนในชุมชน เมื่อการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร พ.ศ.2518 เริ่มจากระดับผู้บริหาร อาจารย์ใหญ่และอาจารย์ผู้สอนซึ่งเป็นผู้นำเอานโยบายที่ตนเองไม่ได้มีส่วนรู้เห็นไปปฏิบัติ ย่อมก่อให้เกิดข้อบกพร่องได้ เพราะผู้นำหลักสูตรมาปฏิบัติ ไม่สามารถเข้าใจในนโยบายของผู้ร่างหลักสูตร เป็นเหตุให้การปฏิบัติไม่เกิดผลตามนโยบายได้

การสำรวจปัญหาต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช 2518 ในเขตการศึกษา 2 ได้พบปัญหาการใช้หลักสูตรฉบับใหม่ซึ่งนำมาอภิปรายตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ปัญหาความเพียงพอของจำนวนบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านต่าง ๆ บุคลากรที่ใช้เป็นกลุ่มประชากรในการวิจัย อันประกอบด้วย ผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา อาจารย์ผู้สอน และเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ มีความเห็นพ้องกันว่า มีปัญหามากเกี่ยวกับความเพียงพอของจำนวนบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า ความเพียงพอของจำนวนบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านต่าง ๆ มีปัญหา มากที่สุด หัวหน้าหมวดทั้ง 8 หมวดวิชาลงความเห็นว่า ความเพียงพอของจำนวนครูกับจำนวนวิชาที่เปิดสอน มีปัญหามากที่สุด หมวดวิชาที่ประสบปัญหามากที่สุดเรียงตามลำดับดังนี้คือ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ ภาษาไทย พละนามัย ศิลปศึกษา ศิลปปฏิบัติ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิตตั้งแต่ 3.29 - 2.50 สำหรับเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ก็ประสบปัญหาความขาดแคลนของบุคลากรเช่นกัน ทางด้านบุคลากรแนะแนวความเพียงพอของจำนวนบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการแนะแนว มีปัญหามากที่สุด รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ทะเบียน เจ้าหน้าที่ห้องสมุด และเจ้าหน้าที่วัดผลการศึกษา บุคลากรผู้สอนในโรงเรียนเขตการศึกษา 2 ล้วนเป็นตัวจักรสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ให้สัมฤทธิ์ผล ถ้าบุคลากรไม่เพียงพอ บุคลากรที่มีอยู่ก็ต้องปฏิบัติหน้าที่หลายอย่าง เช่น อาจารย์คนหนึ่งต้องทำการสอนหลายวิชา และทำหน้าที่อย่างอื่นด้วย ทำให้การเตรียม

การสอนไม่พร้อม งานที่ทำก็ไม่ละเอียดก่อนเท่าที่ควร หรือเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการต่าง ๆ นอกจากการให้บริการแล้ว เจ้าหน้าที่เหล่านั้นยังต้องทำการสอนเท่ากับอาจารย์ที่ทำการสอนในหมวดต่าง ๆ จึงทำให้เจ้าหน้าที่ที่มีเวลาในการทำงานค่านของตัวเองน้อย งานประจำที่ตัวเองถนัดจึงไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร นอกจากนี้การขาดแคลนบุคลากรยังมีผลนำไปสู่ปัญหาการเปิดรายวิชาต่าง ๆ ตามโปรแกรม ตลอดจนวิชาเลือก การเรียนการสอนของครู และนักเรียน จึงไม่อาจสนองความมุ่งหมายของหลักสูตรใหม่ที่กล่าวว่า "หลักสูตรใหม่นี้จะสนองความต้องการของแต่ละบุคคลให้มากที่สุด"² แม้ว่าหลักสูตรใหม่จะจัดในลักษณะให้มีความยืดหยุ่น โดยให้มีวิชาบังคับและวิชาเลือก เพื่อให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด ตามความสนใจ และตามความสามารถของตน ทางโรงเรียนก็ไม่อาจเปิดโปรแกรมวิชาและวิชาเลือกเพื่อสนองความต้องการของนักเรียนได้ เนื่องจากขาดบุคลากรทางด้านการสอน จึงนับได้ว่า การขาดแคลนอาจารย์เป็นอุปสรรคใหญ่ประการหนึ่งที่จะทำให้หลักสูตรใหม่ไม่สัมฤทธิ์ผล จากคำถามปลายเปิดเพื่อให้โอกาสบุคลากรที่ใช้หลักสูตรใหม่ในเขตการศึกษา 2 แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะ ผู้วิจัยพบว่า การเปิดสอนรายวิชาต่าง ๆ ของโรงเรียน ยึดความสามารถและจำนวนครูเป็นหลัก ไม่ได้เปิดเพื่อสนองความต้องการและความสนใจของนักเรียน จากแบบสอบถามของหัวหน้าหมวดพละนามัยมีความเห็นว่า ในหมวดพละนามัยมีปัญหาเกี่ยวกับความเพียงพอของบุคลากรมากที่สุด ทั้งนี้อาจจะเนื่องจาก ในหลักสูตรใหม่นี้บังคับให้วิชาพละนามัยเป็นวิชาบังคับและวิชาเลือก ประกิดอาจารย์ที่มีวุฒิเฉพาะในหมวดวิชานี้ในระดับการศึกษาอื่น ๆ ก็มีปัญหาคือ โดยเฉพาะโรงเรียนในส่วนภูมิภาค เมื่อหลักสูตรใหม่มีการเปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ก็ย่อมทำให้ปัญหาเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้อาจารย์ที่สอนในหมวดพละนามัยเขตการศึกษา 2 ยังมีความเห็นว่า ผู้บริหารของตนไม่ได้จัดโปรแกรมให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นอีกด้วย ที่เป็นเช่นนี้สืบเนื่องจากการขาดแคลนบุคลากรนั่นเอง

² วิเวก ปางพุฒิพงศ์, "จุดหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2518", มิตรครู บัณฑิตแรก, (15 พฤษภาคม, 2518), หน้า 19.

ปัญหาความไม่พอเพียงของบุคลากรที่รับผิดชอบงานทางด้านการสอนและการให้บริการแก่นักเรียน ในเขตการศึกษา 2 ควรที่ผู้มีความรับผิดชอบทางด้านการศึกษาของประเทศจะเร่งเพิ่มอัตราหรือบรรจุอาจารย์ผู้สอนให้เพียงพอกับความต้องการของโรงเรียน ถ้าเป็นไปได้ผู้มีอำนาจสูงสุดทางด้านการศึกษาคควรเปิดโอกาสให้ผู้บริหารโรงเรียน เช่น ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ มีสิทธิในการแต่งตั้งและคัดเลือกอาจารย์และเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ได้เอง เช่น เกี่ยวกับการคัดเลือกบุคลากรในมหาวิทยาลัย ซึ่งคณะหรือภาควิชาจะเป็นผู้คัดเลือกบุคคลที่มีวุฒิตามที่ต้องการ แล้วจึงเสนอขึ้นไปตามลำดับขั้น ทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องมีใจเป็นกลาง และมีความยุติธรรม ไม่เอาแต่พวกพ้องของตนเข้ามาทำงาน ถ้าทำได้นับว่าจะช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ได้อีกมาก

2. ปัญหาอาจารย์ผู้มีหน้าที่ใช้หลักสูตรโดยตรง ขาดความเข้าใจในรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2518 ในด้านต่าง ๆ ปรากฏว่า อาจารย์ในโรงเรียนในเขตการศึกษา 2 มีจำนวนถึงร้อยละ 65.05 ที่ไม่เคยได้รับการอบรมหรือการประชุมสัมมนา บุคคลพวกนี้เป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการใช้หลักสูตร เพราะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับความมุ่งหมายของหลักสูตรใหม่ และสามารถเขียนย่อลงมาในรูปของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมจึงจะช่วยให้อาจารย์เข้าใจวิธีจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เมื่ออาจารย์ส่วนใหญ่ไม่มีความเข้าใจในหลักสูตร ในเรื่องเนื้อหา รายละเอียดต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม ซึ่งเป็นเรื่องใหม่สำหรับอาจารย์ที่สอนมานานปี และเคยชินกับเนื้อหาวิธีสอนแบบเก่า ๆ เมื่ออาจารย์ขาดความเข้าใจแจ่มแจ้งในรายละเอียดเหล่านี้ก็เป็นการยากที่จะให้นักเรียนเข้าใจได้ ซึ่งการสอนก็จะออกมาในรูปแบบเก่าที่ความมุ่งหมายในแต่ละวิชาคลุมเครือ จากการตอบแบบสอบถามของอาจารย์ในเรื่องการเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมหมวดต่าง ๆ ปรากฏว่า อาจารย์ผู้สอนในหมวดคณิตศาสตร์ หมวดศิลปะศึกษา หมวดภาษาอังกฤษ และหมวดภาษาไทย มีความเห็นว่ามีปัญหามาก เป็นธรรมดาเมื่ออาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้รับการอบรมก็ย่อมไม่มีความเข้าใจในหลักสูตรใหม่ การเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมจึงเป็นปัญหามากสำหรับอาจารย์ จากผลการสำรวจปัญหา ปรากฏว่า หัวหน้าหมวดและเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรใหม่ จึงไม่น่าที่

อาจารย์ผู้สอนในหมวดจะมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรใหม่ ที่เป็นเช่นนี้แสดงว่าระบบการนิเทศภายในโรงเรียนต้องปรับปรุงแก้ไขซ่อมพร่องอีกมาก เมื่ออาจารย์ผู้สอนขาดการนิเทศโดยตรงจากหัวหน้าหมวด วิธีการที่จะช่วยเหลือเพื่อแก้ไขปัญหานี้ได้โดยเร็วก็คือ การจัดเอกสารหลักสูตรให้เพียงพอกับจำนวนอาจารย์ผู้สอน เอกสารหลักสูตรประกอบด้วย หลักสูตร คู่มือหลักสูตร ประมวลการสอน โครงการสอน แบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ และคู่มือการประเมินผลการเรียน ซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม และการเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม แต่จากการวิจัย ปรากฏว่าเอกสารหลักสูตรทุกประเภทของทุกหมวดขาดแคลนอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะคู่มือการประเมินผลการเรียน เป็นปัญหาสูงมาก เป็นอันดับหนึ่ง จึงไม่น่าสงสัยว่า อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ประสบปัญหาการเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

นอกจากนี้ อาจารย์ผู้สอนยังประสบปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมด้านการสอน ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมที่มีบทบาทสำคัญมากในการใช้หลักสูตร จากผลการวิจัย อาจารย์ผู้สอนส่วนมากในทุกหมวดวิชาใช้การบรรยายมากที่สุด ซึ่งไม่ตรงกับความต้องการของหลักสูตรใหม่ที่เน้นในเรื่องวิธีสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาของ ลักษณะวิชาในแต่ละหมวด ฉะนั้นวิธีสอนในแต่ละรายวิชาจึงควรแตกต่างกัน เช่น วิชาการสอนวิชาภาษาไทย วิชาภาษาอังกฤษ ควรใช้วิธีการบรรยาย การอภิปราย การรายงาน การแสดงละคร และสอนในเชิงวิจารณ์ ส่วนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ควรเน้นในด้านการสาธิต การอภิปราย การแก้ปัญหา การใช้ห้องปฏิบัติการ การศึกษานอกสถานที่ และการสอนแบบโครงการ เป็นต้น การที่อาจารย์ส่วนใหญ่ยังนิยมใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย อาจมีสาเหตุจากการที่อาจารย์มีโอกาสร่วมอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรใหม่ จึงทำให้อาจารย์ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการเรียนการสอน

3. ปัญหาด้านเนื้อหาวิชาและประสบการณ์การเรียนของนักเรียนเกี่ยวกับหลักสูตรใหม่ ผลการวิจัยทางค่านี้อาจารย์ผู้สอนมีความเห็นว่า ในเรื่องเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนของนักเรียนยังไม่เหมาะสมและมีปัญหา เช่น ในหมวดวิชาภาษาไทยยังมีความซ้ำซ้อนในเนื้อหาวิชา บางรายวิชาของภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ยังเป็นเรื่องเดียวกัน นอกจากนี้หลักสูตรภาษาไทยบรรจุเนื้อหาวิชามากเกินไปจนทำให้เกิดผลเสียหลายประการ กล่าวคือ

อาจารย์ผู้สอนต้องรีบสอนเพื่อให้คลุมเนื้อหาทั้งหมด ทำให้นักเรียนไม่มีเวลาค้นคว้าศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง อาจารย์เองก็ไม่มีเวลาพอเพื่อใช้ในการตรวจผลงานของนักเรียน ในเรื่องนี้อาจจะพิจารณาได้ว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ฉบับนี้เป็น การเปลี่ยนแปลงเฉพาะระบบและโครงสร้างบางอย่าง แต่เนื้อหาวิชาไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เพียงแต่ตัดเป็นตอน ๆ เพื่อแยกเป็นรายวิชา โดยปราศจากการทดลองใช้หรือการวิจัยวิเคราะห์ เมื่อการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรไม่มีการเลือกเนื้อหาวิชาใหม่ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความมุ่งหมาย ก็ย่อมก่อให้เกิดปัญหาอีกหลายประการ จากผลการวิจัยปรากฏว่า หลักสูตรกำหนดให้มีการฝึกทักษะทั้ง 4 ในชั่วโมง "การใช้ภาษา" ทุกคาบเวลา มีปัญหามากที่สุด เป็นการเน้นให้เห็นชัดยิ่งขึ้นว่า หลักสูตรในหมวดภาษาไทยนั้น เนื้อหาเอามาจากหลักสูตรเก่า แต่เปลี่ยนแปลงค่านระบบและโครงสร้างบางอย่าง เมื่อจุดมุ่งหมายของหลักสูตรใหม่ในหมวดภาษาไทยเน้นในค่านฝึกทักษะ แต่เนื้อหาของหลักสูตรไม่อำนวย ย่อมทำให้เกิดปัญหาในค่านปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรบรรจุเนื้อหามากเกินกว่าเวลาที่กำหนด นอกจากหมวดภาษาไทยจะประสบปัญหาทางค่านนี้ ก็ยังมีหมวดวิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และ ศิลปปฏิบัติ เป็นต้น การแก้ไขปัญหาก็ทำได้โดยเลือกเนื้อหาให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายหลาย ๆ ประการ เพื่อให้นักเรียนมีทั้งความรู้และทักษะ อาจารย์ในหมวดภาษาอังกฤษประสบปัญหาการจัดเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษ เนื้อหาวิชาและประสบการณ์การเรียนรู้ของหลักสูตรใหม่ในหมวดภาษาอังกฤษไม่ส่งเสริมให้นักเรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และไม่สอดคล้องกับชุมชน นักเรียนไม่มีโอกาสและไม่จำเป็นต้องใช้วิชาภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันเลย ดังนั้นเนื้อหาสาระที่จัดให้กับนักเรียน ถ้าจัดตามความสนใจ วุฒิภาวะ ความต้องการ และสอดคล้องกับสภาพของสังคมแล้ว ปัญหา ก็คงเกิดขึ้นน้อยหรือไม่เกิดขึ้นเลย

4. ปัญหาการจัดอุปกรณ์การสอนและสภาพต่าง ๆ ในโรงเรียน อาจารย์ผู้สอนยังประสบปัญหาการจัดหาอุปกรณ์การสอนที่จำเป็นเพื่อใช้ในแต่ละรายวิชาทุก ๆ หมวด จากการวิจัยพบว่า ในหมวดวิชาสังคมศึกษา อาจารย์ผู้สอนประสบปัญหาความขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์การสอนเป็นปัญหา มากที่สุด รองลงมาคือ หมวดพลานามัย ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปปฏิบัติ และ ศิลปศึกษา ในค่านการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ เป็นปัญหาสืบเนื่องมาจากหลักสูตรเก่า

ซึ่งก็ประสบกับปัญหาคำนวณอยู่แล้ว เมื่อเปลี่ยนมาใช้หลักสูตรใหม่ซึ่งเน้นให้นักเรียนได้มีความรู้ และทักษะเป็นพื้นฐานเพียงพอในการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ การฝึกงาน ให้มีพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างเพียงพอ และให้มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ความมุ่งหมายเหล่านี้ในหลักสูตรใหม่นับว่าต้องอาศัยวัสดุอุปกรณ์เป็นส่วนช่วยในเรื่องการเรียน การสอนของทุกหมวดวิชา จึงเป็นปัญหาเพิ่มพูนขึ้นเมื่อเปลี่ยนมาใช้หลักสูตรใหม่ ปัญหาที่ทำให้โรงเรียนขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์การสอนอาจมาจากงบประมาณในการจัดซื้อไม่มี วัสดุอุปกรณ์การสอนบางชนิดมีราคาแพงมาก โรงเรียนไม่อาจซื้อเองได้ แต่โรงเรียนก็อาจจะยืมจากสถานที่ราชการอื่น ๆ หรือกลุ่มโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในจังหวัดเดียวกัน เนื่องจากหลักสูตรใหม่นี้ประกาศใช้อย่างกระทันหัน การเตรียมพร้อมทางด้านงบประมาณเพื่อซื้อวัสดุอุปกรณ์ กระทรวงศึกษาธิการอาจจัดทำให้ไม่ทันแต่อย่างใดก็ตาม เพื่อให้การเรียนการสอนสนองความมุ่งหมายของหลักสูตรใหม่ซึ่งเน้นในด้านการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน กระทรวงศึกษาธิการจึงน่าจะริบเร่งจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในด้านจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้กับโรงเรียนทุก ๆ โรงเรียน หรือตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษากลางในกลุ่มโรงเรียน

ปัญหาคำนวณสถานที่ โรงเรียนทุกแห่งในเขตการศึกษา 2 ประสบปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ เฉพาะหมวดวิชา เช่น โรงฝึกงาน ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องศิลปศึกษา เป็นต้น จากผลการวิจัย อาจารย์ผู้สอนมีความเห็นตรงกันว่า อาจารย์ใช้ห้องเรียนในการสอนเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนขาดสถานที่พิเศษสำหรับทำกิจกรรมทุกหมวด ขาดสถานที่ให้บริการทางด้านแนะแนวแก่นักเรียน ขาดห้องสมุดที่มีขนาดพอเหมาะกับจำนวนผู้ใช้ สถานที่พิเศษบางอย่าง กลุ่มโรงเรียนอาจจะช่วยเหลือโดยให้ใช้ร่วมกันได้ เช่น ห้องปฏิบัติการทางภาษา วิทยาศาสตร์ หรือสนามต่าง ๆ สำหรับหมวดวิชาพลานามัย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ในชุมชน โรงเรียนก็น่าพิจารณาให้เกิดผลประโยชน์มากที่สุด

5. ปัญหาการประเมินผล อาจารย์ผู้สอนทุกหมวดยังนิยมการวัดผลแบบการตรวจผลงานแบบการสอบข้อเขียนแบบอัตนัยและปรนัย และการสอบข้อเขียนปรนัย โรงเรียนส่วนใหญ่ยังให้ อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ออกข้อสอบและให้อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ให้ระดับคะแนน ในการใช้หลักสูตรใหม่ โรงเรียนจะเป็นผู้รับผิดชอบในการวัดผลของนักเรียน โดยให้มีความร่วมมือกันระหว่างกลุ่มโรงเรียน

จากความเห็นชอบของเจ้าหน้าที่วัดผลและอาจารย์ผู้สอน ปรากฏว่า การวัดผลโดยความรับผิดชอบของกลุ่มโรงเรียนจัดทำขึ้น ยังไม่ปรากฏในผลงาน เพราะการประชุมมีค้อยได้จัดบ่อยและกลุ่มโรงเรียนยังไม่มีมาตรฐานกลางในการวัดผลแต่ละวิชา การวัดผลจึงออกมาในรูปแบบต่างคนต่างทำการที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศแบ่งกลุ่มโรงเรียนในส่วนภูมิภาคออกเป็น 12 กลุ่ม ตามเขตการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนในกลุ่มได้ช่วยเหลือกัน โรงเรียนในเขตการศึกษายังไม่เข้าใจจุดประสงค์นี้ จึงมีปัญหามากเกี่ยวกับการประชุมร่วมกันภายในกลุ่มโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการจึงนำที่จะติดตามผลการทำงานของกลุ่มโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อว่าจะได้ช่วยเหลือและแก้ไขในกรณีที่เกิดปัญหาขึ้นในเขต การใช้หลักสูตรใหม่จะได้สัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้

นอกจากนี้ในคําน้ปัญหาการใช้หลักสูตรของอาจารย์ผู้สอนผลของการวิจัยปรากฏว่าอาจารย์ผู้สอนประสบปัญหามากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ การประเมินผลให้ครบทั้ง 4 ทักษะ ในหมวดวิชาภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เนื่องจากความมุ่งหมายของ 2 หมวดวิชานี้กำหนดให้มีการฝึกทักษะทั้ง 4 ในช่วงของการใช้ภาษาทุกคาบเวลา แต่เนื้อหาของหลักสูตรไม่อำนวยในคําน้การฝึกทักษะจึงทำให้เกิดปัญหา เพราะครูผู้สอนต้องสอนเนื้อหาวิชาเก่า และเพิ่มการฝึกปฏิบัติมากขึ้น ทำให้เวลาในการสอนไม่สมดุลกัน และมีผลต่อการประเมินผลด้วย เพราะการประเมินผลจำเป็นต้องประเมินทางคําน้ทักษะต่าง ๆ จากปัญหาที่พบในหมวดภาษาอังกฤษและภาษาไทย ปรากฏว่า ทั้ง 2 หมวดนี้ อาจารย์ผู้สอนประสบปัญหาในการเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม และปัญหาการประเมินผลให้ครบ 4 ทักษะ แสดงว่า จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมสามารถใช้เป็นหลักในการประเมินผลได้ ถ้าอาจารย์เขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมอย่างชัดเจน ก็สามารถนำจุดมุ่งหมายแต่ละข้อมาประเมินผลได้ ฉะนั้นในการแก้ปัญหาคําน้การประเมินผลจะต้องแก้ปัญหาค่าเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมก่อน

อย่างไรก็ตาม การขจัดปัญหาในคําน้การประเมินผลให้ลดน้อยลงในโรงเรียนเขตการศึกษา 2 กระทรวงศึกษาธิการน่าจะริบคําน้การจัดอบรมอาจารย์ผู้สอนในทุกหมวดเกี่ยวกับคําน้วัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียน และกลุ่มโรงเรียนควรริบเร่งร่วมกันวางนโยบายและแนวปฏิบัติเป็นมาตรฐานกลางในการประเมินผลการเรียนร่วมกัน

ขอเสนอแนะ

1. การวิจัยครั้งนี้อาจจะไม่คลุมปัญหาทุกเรื่อง เนื่องจากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 ที่ทำการวิจัยอยู่นี้ โรงเรียนที่ทำการวิจัยใช้หลักสูตรนี้เพียง 1 ภาคการศึกษา ดังนั้นจึงควรวิจัยอีกครั้งหลังจากที่หลักสูตรใหม่ได้ใช้ครบเต็มโครงการ เพื่อศึกษาถึงผลการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ผลมากน้อยเพียงใด และยังคงแก้ไขปัญหอะไรต่อไป
2. ควรขยายขอบเขตการสำรวจปัญหาทำนองนี้ออกไปยังโรงเรียนราษฎร์ โรงเรียนในสังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษาอื่น กระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนตัวนักเรียน เพื่อหาข้อมูลมาปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
3. การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเพื่อสำรวจปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2518 อย่างกว้าง ๆ เท่านั้น เมื่อมีการทำวิจัยต่อไป ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรเฉพาะด้าน เช่น ด้านผู้บริหาร และหมวดวิชาใดวิชาหนึ่งให้ลึกซึ้งลงไป โดยมีคณะกรรมการประเมินผลการใช้หลักสูตรของแต่ละเขตการศึกษา และ แบบสอบถามอาจขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญส่วนกลางร่วมกับผู้บริหารหรือนักวิชาการส่วนท้องถิ่น จะทำให้เห็นปัญหาในการใช้หลักสูตรใหม่ลึกซึ้งขึ้น